

▣ **Římskokatolickému kostelu Povýšení svatého Kříže v Bystřici nad Olší, který je postaven v novorenesančním slohu, předcházela mnohem starší dřevěný kostelík Povýšení svatého Kříže z roku 1587, který byl pro svůj zchátralý stav roku 1897 stržen. Počátky zaniklého kostela v Bystřici jsou spojeny s rokem 1584, který je uveden na dodnes zachovaném zvonu. Tehdy byla místními evangelíky postavena na bystřickém hřbitově zvonice, v níž byl výše zmiňovaný zvon zavěšen. Samotný kostel byl postaven o tři roky později.**

Podle těšínského urbáře z roku 1577 bylo v Bystřici v té době 30 osedlých poddaných, z toho jeden fojt a jeden mlynář a obec patřila mezi nejlidnatější na panství, náležející těšínským knížatům. V kronice evangelického sboru v Bystřici je uvedeno, že pastor Karol Michejda připouští, že dřevěný kostel v Bystřici byl vybudován v roce 1580, odvolávajíc se na to, že na zvonu ve věži kostela je uveden letopočet 1580. Je však uváděn také rok 1584, který je rovněž na zvonu a nápis „Verbum Domini manet in aeternum” (Slovo Páně trvá na věky).

Ať tak, či onak, když byl kostel postaven, vyskytly se mezi občany Bystřice a vendryňským knězem a majitelem sousední obce Vendryně Jiřím Borkem z Roztropic rozpory. Šlo o to, že bystřičtí občané, kteří si kostel postavili, odmítali, z blíže nespecifikovaných důvodů, odvádět své desátkové povinnosti na vendryňskou faru.

V roce 1595 proto kníže Adam Václav Těšínský (1574–1617) vydal list, kterým jasně vymezil vzájemné vztahy mezi farním úřadem ve Vendryni a kostelem v Bystřici, který pod vendryňský farní úřad patřil.

V roce 1748 byla nutná oprava střechy kostela, dovnitř zatékalo a vlhkost postupně narušovala dřevěnou stavbu. Při opravě střechy vendryňský farář Hackenberg našel tajnou schránku s liturgickými předměty ze stříbra, kterou v kostele ukryli místní evangelíci při předávání kostela katolické církvi.

V roce 1781 hrozilo zřícení nosných trámů a stěn a došlo k vychýlení věže kostela. Vše bylo postupně opraveno, včetně nového stropu v roce 1801. V roce 1820 byly vybudovány zděné základy, které stály 132 zlatých a 50 grošů. Kostel byl obehnán sobotou (krytým ochozem), avšak ta byla stržena roku 1841. Bylo to z důvodu znesvěcení, neboť se zde 1. listopadu 1841 oběsil evangelík, místní švec Janek Roik, který nadměrně holdoval alkoholu.

Kostel byl následně v letech 1865, 1876, 1881 a 1889 znovu opravován. Poslední mše se uskutečnila 24. ledna 1897. Bylo rozhodnuto kostel rozebrat a dřevo prodat v dražbě.

Bystřický občan Jan Zawada trámy vydražil za 246 zlatých a postavil si z nich chalupu čp. 213. Byla už zbourána, zůstaly po ní jenom sklepy, ale nedaleko od ní stojí dům čp. 212, který byl postaven ve stejné době a pravděpodobně ze shodného materiálu, tj. ze dřeva původního kostela. Dřevěnice podle slov dnešního majitele bude zbourána, protože hrozí zřícením.

Nová stavba

Na nový kostel byla uspořádána sbírka, kterou organizovali Michal Legierski a Jan Labaj, oba místní katolíci. Kasička vynesla 3 900 zlatých, a to bylo málo. Věřící se obrátili na katolického kardinála, kterým byl dr. Koppus, s prosbou o pomoc. Ten si nechal předložit plán nového kostela, jehož rozpočet se vyšplhal na nepředstavitelných 29 000 zlatých. Proto bylo rozhodnuto zpracovat nový, lacinější projekt. V roce 1896 bylo vydáno stavební povolení. Již od počátku roku 1897 byl na místo dovážen stavební materiál z řady obcí na Jablunkovsku a základní kámen nového kostela byl požehnán 9. května 1897 Msgr. Janem Sikorou. Nová stavba kostela v romantickém stylu s bohatě vyřezávanými prvky v interiéru a s barevně odlišenými zhlavími trámů byla dokončena v roce 1897 podle návrhu architekta Albína Prokopa. Stavba je jednoduší s úzkým trojbokým kněžištěm, se sedlovou střechou, do průčelí je vtažena kvadratická věž s jehlancovou střechou. Opticky je velmi členitá, což podtrhuje opakování vikýřů na střeše kostela i na hlavní věži. Okna zdůrazňují barevně odlišené a bohatě vyřezávané lišty. Kostel byl vysvěcen 29. října 1899 generálním vikářem Karolem Hudziecem z Fryštátu. Zároveň byl znovu vysvěcen starý trojdílný oltář z roku 1588 s biblickým motivem Oplakávání Krista, Pannou Marií a Sv. Janem, který dnes slouží jako levý boční oltář. Hlavní oltář za 3124 zlatých rýnských byl instalován v roce 1907, výtvarně je pojednán v podobném stylu jako starý oltář. Původní hlavní oltář z roku 1588 již v Bystřici není, je umístěn v bývalém zámečku arcivévodě Bedřicha ve Visle. Byl zakoupen kalich za 120 korun, ze sbírek věřících byla do interiéru v roce 1911 zakoupena křížová cesta za 536 korun a 32 haléřů a v roce 1912 stříbrný relikviář za sto korun. Ve věži byl znovu zavěšen zvon s letopočtem 1584. Kostel je dnes zapsán jako kulturní památka České republiky.

Petr Majer, foto Státní okresní archiv (kresba) a autor

{phocagallery view=category|categoryid=111|limitstart=0|limitcount=0}